

37 ANYS DEL GUARDÓ PER A JOVES DE LA PARRÒQUIA DE LA BORDETA

► ► ►
El 1969, Àlvar Valls (Barcelona, 1947) va guanyar amb el recull *El carro de la brossa*: "Guerra civil / i violenta: / els homes cauen / ben morts a terra; / la terra es taca / de sang vermella; / la sang calenta / sempre tufeja; / el tuf arriba / a les llars fredes; / dones hi ploren / llargues esperes; / potser l'angoixa / durarà sempre [...]".

Tothom creia que invocar la llum n'acceleraria l'arribada. "Reviurà el sol enyorat, / mai més ja no hi haurà fosca: / una nova llibertat / farà llum a tots els pobles", escriu Valls a *El carro de la brossa*. Però fer aquesta mena de poesia amb rigor és difícil. Així que des del 1965 fins al 1970 només es van donar dos premis.

En aquesta primera època de l'Amadeu Oller, Salvador Espriu era llegit i imitat amb resultats notables pels participants del premi. També hi havia qui provava de repetir la gota de mala bava precisa de Joan Oliver. Entre aquests darrers, va destacar el finalista Antoni Turull (Barcelona, 1933), escriptor i professor, autor posteriorment d'un documentat estudi sobre Pere Quart, que a *Romanço històric*, escrivia: "Els bruixots no paren, no / més si passen per demòcrates / els magnifica un borbó / amb dignitats aristòcrates. / Tots serem capitalistes? / ¿Dones, flipats, aturats, / guerrillers i comunistes, / comparem la rentaplats?".

A finals dels anys 60, la poesia del premi encara enyorava la llibertat, però s'havia fet més cançó. La poesia del premi va fer aleshores un canvi d'estil. Els poemes mostraven sense vergonya més interès per la llengua i més atenció a la manera com la llengua esdevenia poètica.

ELS SETANTA

La dècada dels setanta va ser fèrtil per a l'Amadeu Oller, sobretot en la primera meitat: el premi es va atorgar sis anys seguits, del 1971 al 1976. Miquel Desclot, pseudònim del jove poeta de divuit anys Miquel Muñoz i Creus, que va guanyar el premi el 1971 amb *Ira és trista passió*, és el primer dels participants del premi que va canviar el registre de les seves aportacions. El poema de Desclot *A mig tràngol...*, comença: "Els encirats llampecs de cuiro negre / t'esbadiaren la trena de sègol / sota la veritat punyent del sol. / Entrebancats els teus turmells de daina, / la peül·la inclement et féu flectar / les cames, del color de la basarda: / et desplomares com ocell ferit".

"És evident que s'entrava en un altre moment diferent del realisme històric", recorda Colomines. El premi va constatar el canvi en guardonar Ramon Pinyol-Balasc, nascut a Cornellà de Llobregat el 1950, que s'hi havia presentat el 1972 amb el pseudònim de Ramon Descorn i va guanyar amb el recull *Remor de remes*. "No forcegis el pany del meu castell / amb cap presència més, amb cap afecte. /

Que passi el temps! [...]".

Miralles escriu que en aquells anys de recuperació econòmica Carles Riba i Josep Carner eren llegits com a *mesures de dir* i el sonet imperava. Quedaven finalistes, guanyaven accèssits i eren inclosos en antologies noms amb una raonable credibilitat poètica com ara David Jou, que era una persona arriscada i va marcar el premi, el malaguanyat Joan Barceló i Pere Fons.

La consolidació de la poesia catalana en el simbolisme i l'avantguarda temptaven la curiositat dels poemes novells d'aquella època. El professor universitari de traducció Joaquim Sala-Sanahuja (Sabadell, 1953),

Carles Miralles

Joan Barceló

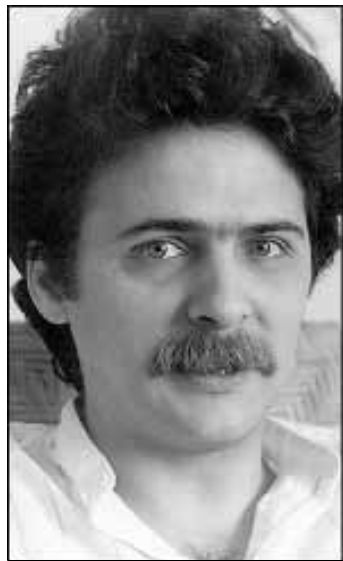
que va guanyar el premi en la convocatòria del 1973, va trencar amb la tradició amb el recull de poemes en prosa *La veu del ciclista*: "Una vegada coneguda la situació dels seus carrers, i endevinats els esvorancs que els servien de refugi, vaig triar l'avinguda més idònia per reposar. Hi ha cloquers de verda gorja a la ciutat solitària del repòs. Teranyines immenses pengen damunt les cases com horroroses aurèoles immòbils, sostres adormits, carrers sense fanals [...]".

La llengua semblava haver passat de la penúria a l'abundor, el joc i l'experimentació. Això fa que els interessos d'un mateix participant de l'Amadeu Oller apareguin diversos i fins i tot dispersos, dins la seva obra. Francesc Codina, que va guanyar el premi el 1974, escriu en l'antologia dels primers

25 anys del premi: "Es veu prou que patia una greu incontinència, temàtica, lingüística, formal". Miralles creu que és una manera massa crítica de dir-ho, però que es refereix a un fet que es pot constatar i és general.

ELS VUITANTA

Miralles veu tres grups de participants en l'Amadeu Oller en els anys vuitanta. Un primer grup està format pels poemes agosarats, que confien en la imatge com a senzilla precisió. Per exemple, l'escriptor i professor Manuel Joan i Arinyó (Cullera, Ribera Baixa, 1956), que va guanyar el premi en la convocatòria del 1981 amb el

Miquel Desclot

Carles Torner

recull *Bateguen els desigs*. A *Somni/Insomni*, el poeta escriu: "Rosa, lluna, dolçaines, nèctars: al firmament, estels dansant. Fades, puresa, nit, donzelles, beutat: al mar, peixos cantant. Justícia, llac, rosada: una blanca coloma, cofoia, el cel solcant [...]".

Altres participants, segons Miralles, semblen posar damunt la taula de bell nou la proposta dels noucentistes. Així, la influència de Foix, la de Manent i fins i tot la de Guerau de Liost articulen la facilitat d'escriptura de Carles Torner (Barcelona, 1963), que va guanyar el premi el 1984 amb el recull *A la ciutat blanca*. Torner és capaç de sotmetre el nou al jou de l'antic en el poema *Like a foixing stone*: "¿És tan flipant punxar algun disc de l'Elvis / vells rock'n'rolls, i anar de discoteques / a lligar amb ball i

clenxa *babies* queques / que amb posat fi - "tens foc?" - remenen pelvis! / Em mola un gram o més bellugar els ossos / a ritmes durs d'acidicis de moda. / [...] És un sidral! *New wave* o *mod* o *funk*. / Passant de tot, no vaig de passerell: / m'enrotlla el nou i m'allucina el vell".

Un tercer grup, continua explicant Miralles, fa del rigor i de l'exigència l'objecte del poema, com Antoni Pladevall (Vic, 1961), professor de grec a l'ensenyament mitjà, que va quedar finalista en la convocatòria del 1983: "Arrestellàvem, / neguit amunt, quan queia / la tarda eixorca, / molts que aviat, un dia, / provaren de salvar-nos". (Inici del seu poema *Tankes*).

Alguns d'aquests poemes semblen subscriure d'entrada la inutilitat de la feina poètica. Emili Rosales (Sant Carles de la Ràpita, 1968), finalista en la convocatòria del 1988, escriu: "Paper mullat, / arena banyada, / escric un llibre a la platja. / Els grans de sorra atapèits / t'impedirán saber què dic. / A poc a poc vaig repetint / allò que mai no he sentit. M'ho diu l'onada quan ve / i no ho recordo / quan se'n torna". En tots, Miralles hi veu un to més intimista que en les dècades anteriors. "Tenen tendència a convertir el món en matèria interior. Semblen haver intuït, saber i tot, que el poeta és de vegades l'instrument d'allò que no entén; que

Núria Martínez Vernis

la poesia és la pretensió de dir una cosa que fuig; de fixar amb paraules allò que el poeta ha sentit, ha viscut, com creu haver-ho sentit. Intimisme i subjectivisme, doncs".

ELS NORANTA

Alguns dels premiats de l'Amadeu Oller dels noranta són Amadeu Vidal, que va guanyar el premi el 1991, Anna Martínez Deu, guanyadora el 1995, Eva Rumí i Guimó, el 1996, i Santiago Rufas i Gregori, el 1998. En aquests autors coincideix la voluntat o necessitat de recordar com és d'efímer l'amor. També ho fan els poemes antologats aquesta dècada. Autors com ara Manuel Forcano, Albert Calls, Daniel Casas i Carles Bellsolà. Aquest darrer (Barcelona, 1972), escriu a *Flores post nostram fenestram*: "Encara me'n recordo del temps /

que creixien flors darrere la nostra finestra. / Faig la meua vida, / ja no et busco desesperadament / en totes les ombres / de totes les coses / i ja no espero trobar-te després de cada cantonada. / Vaig tirant / i em va més o menys bé, / però encara me'n recordo del temps / que creixien flors darrere la nostra finestra".

Dels noranta, globalment, Miralles no sap què n'ha de dir. Troba que la poesia de l'experiència personal s'ha fet una mica més acusada. "Gairebé diria que, de la mateixa manera que en els seixanta hi havia un tipus de poesia que reflectia les ganes de la gent jove que el món fos d'una altra manera, als noranta, el que hi ha és el reflex de les ganes que els joves tindrien de ser ells, individualment, d'una altra manera. Els poemes, la pràctica de l'escriptura, sembla per a aquesta gent una mena de refugi de l'experiència, com si les coses no fossin del tot fins que no han aconseguit decantar-les en uns poemes. Com si a algun del nostres joves la poesia li hagués servit per aprehendre la vida però, sobretot, per aconformar-s'hi. Com si la poesia fos el camí per arribar a la puresa, a la netedat, no en termes socials, sinó a la que aspira cadascú. I el resultat pot ser ben brut".

Poesia intimista, en què els altres existeixen en funció de la seva relació amb els poemes, però d'un intimisme quotidià. Miralles no veu que hagi millorat gaire la llengua que s'utilitza, però en canvi sí els referents literaris, que són més variats. "Es veu que aquesta gent ha llegit i en fa un ús més obert. No es veu que dominin la mètrica, que és més subtil que escriure un sonet, no es preocupen de com sona un decasíl·lab ni de si va ve que tingui l'accent a la cinquena o no. Sembla que vulguin una mena d'expressió més despullada i més intensa, que els acrediti més com a singulars".

Els poemes de la darrera dècada de l'Amadeu Oller són menys narratius, diuen les coses d'una manera molt impressionista, de vegades com en flaixos, de vegades amb frases construïdes sobre nominals purs. Hi sol haver una experimentació amb les paraules. "Molts dels poemes semblen tenir algun problema amb el vers. Per exemple, acaben els versos amb preposicions, articles o elements d'aquest tipus, com per significar que el que ells volen dir està per sobre de la forma d'expressió. En això hi pot haver influït la presència de les dones, en el sentit que en la poesia femenina d'aquest país la relació amb les coses ha estat durant temps menys mediatitzada que en la poesia masculina. Això es veu bastant clar en la manera com Maria Mercè Marçal s'enfrontava a les coses, fins i tot a les coses de tipus personal. Algunes de les poemes d'aquests anys que han optat al premi també tenen aquesta mena d'intensitat", conclou Miralles.